

Hírek, események

Pártfogói konzultáció Balatonfenyves 1995. október 18-20.

A fiatalok pártfogó felügyeletének már hosszú ideje tervezett és mindmáig megvalósulatlan szervezeti változása és egy jogszabályváltozás a közelmúltból (1995. évi LXI. törvény a BTK. módosításáról, valamint a büntetőeljárásról szóló törvény módosítása) adta aktualitását a Magyar Gyermek- és Ifjúságvédelmi Kamara szakmai rendezvényének.

Akár a júniusi MAGYIK Konferencián, most is körültekintő volt a szervezés és többnyire színvonalas szakmai előadásokat hallottunk.

Ugyan a tanácskozás a pártfogás vezérfonalára szerveződött, de ennél tágabb, átfogóbb előadások is elhangzottak a társadalom- és szociálpolitika, a büntetőpolitika és a gyermekvédelem egyes kérdéseiről.

A bőséges választékból a tudósító szubjektív összeállításában lássuk a jelentősebb gondolatokat...

Az egyik legértékesebb előadás dr. Csiha Judité, az LM politikai államtitkáráé volt, aki az átfogó gyermekvédelmi törvénykezés igényét 1987-ig vezette vissza, mikor is először készült tárcaközi egyeztetésre érdemes munkaanyag. A számos nekirugaszkodás eredménytelensége részben abban keresendő, hogy a szakma későn vette észre – bár hitegették elégszer –, hogy a rendszerváltást követően a megalkotásra váró törvények sorában, a piacgazdaság működését és a jogállamiságot megalapozó törvények között, a gyermekvédelem átfogó szabályozása „nem tétel”, nem élvezhet elsőbbséget. Hozzátehetjük, hogy a viszonylag „korán” megalkotott Szociális törvény (1993.) alapos' elemzést érdemelne – vajon mit nyertünk vele, és általa növekedett-e a szociális biztonság garanciája?

A gyermekvédelmi törvénytervezetek kudarcainak további okát az érdekeltek konszenzus hiányában és szakmai hiányosságokban találják meg. Ennek ismeretében talán jobb, hogy nem egy elégtelen törvény permanens módosítása van napirenden. Már biztosra vehető, hogy az országgyűlés 1995-ben sem fog gyermekvédelmi törvényt alkotni.

Meg kell jegyezni, hogy ugyanakkor a maradéktalan szakmai konszenzus bevétele illúzió, mert az érvek/ellenérvek némelyike mögött strukturális – intézményi és parciális szakmai csoportérdekek is meghúzódnak, mely érdekek nem feltétlenül jó, vagy jónak vélt megoldásokkal vannak szinkronban.

A továbbiakban dr. Csiha Judit a büntetőtörvénykezés és a pártfogás kérdései körében felvetette a büntethetőség korhatárának 12. életévre történő leszállítását, mint olyan lehetőséget, amely nem ismeretlen a világban (pl. Nagy-Britannia). Ahogyan a legtöbb szakmai kérdésben, ebben is megosztott volt a hallgatóság zömét kitevő pártfogók nézete, de tapasztalatom szerint többségében, elutasították a büntetőpolitikai gondolkodás ilyen, elveiben és hatásában is vitatható reakcióját a gyermekbűnözés növekedésére.

Az államtitkár álláspontja szerint a felnőtt pártfogással nem kapcsolható össze a fiatalok pártfogása, ez utóbbi sajátosságai, mindenek előtt a fiatalokkal végzett szociális munka kriminálpedagógiai és gyermekvédelmi beágyazottsága miatt. Tehát szervezetenként sem lenne szerencsés, ha az IM-hez tartoznának.

Nem támogatná a dekoncentrált szervezet létrejöttét sem (gyámhivatal), mert a fiatalok pártfogása olyan társadalmi összefogást feltételez, amely a megyei/fővárosi közigazgatási hivatalokhoz rendelve valósítható meg.

Itt meg kell állnunk egy pillanatra!

Ha a fenti értelemben a pártfogást szélesebb társadalmi együttműködést elvárva írjuk le, akkor a gondolatot tovább kell(ene) vinni. Társadalmi együttműködésre, a civil szféra (társadalmi pártfogók) bevonására hol kínálkozik kedvezőbb lehetőség, ha nem a helyi önkormányzatoknál!

Sajnos nem számít szalonképesnek a jelenlegi megoldás sem, hogy ti. a GYIVI-kben dolgoznak a pártfogók, pedig az önkormányzati szinten is kifejezésre jut, nem beszélve munkájuk gyermekvédelmi irányultságáról, melynek talán nem is rossz háttere a gyermekvédő intézet.

A dekoncentrált szervezethez tartozás a pártfogóknak a közalkalmazotti státusból a köztisztviselői státuszba emelkedéssel kecsegtet. Lám ez példa lehet arra, mikor egy szakmai megoldás mögött fölsejlik a nem szakmai természetű érdek (is).

A pártfogóknak ez nem róható föl, mert a hazai helyzetben mindenki rákényszerül, hogy az egyes szakmai megoldások hatását önmagára vetítse, egzisztenciálisan is végiggondolja.

Biztosan ezért (is) volt jó hallani a pártfogók munkakörülményeit érintő kérdéssel: veszélyességi és/vagy különleges munkahelyi pótlékuk igényéről, amely igény a gyermekvédelmi munka más területein már korábban megfogalmazódott (családgondozói munkakör, utcai szociális munka). Egyszerre kell látni a pszichés és gyakran fizikális veszélyeztetettségben, rosszul fizetett dolgozók természetes szükségletét szakmai – erkölcsi – anyagi megbecsülésük növelésére. A veszélyességi pótlék kérdése kétségbeesett jogcímkeresés valódi szükségleteik enyhítésére.

Dr. Katonáné dr. Pehr Erika az NM főosztályvezető-helyettese határozott egyet nem értésének adott hangot a büntethetőség (vétőképeség) korhatárának tervezett (?) leszállításával kapcsolatban. Álláspontja szerint államigazgatási úton kell kötelezni a szülőt a kiskorú helyes irányú nevelésére-gondozására.

Azt gondolom, hogy emellett árnyaltabb megoldások is elvárhatók, de a korhatár leszállítás mondhatni egyfajta primitív köznapi gondolkodásnak a büntetőpolitika szintjére emelését jelentené.

Katonáné előadásában utalt a hazai pártfogásnak a civil szférában, az 1910-es évekből kialakulására, s később a hatalmi-igazgatási szférába emelkedésére. A jelenben építve a civil együttműködést, a pártfogás professzionális jellegét markánsabbá kell tenni. Megfogalmazta a tiszta profilú pártfogás igényét, függetlenné tételét az ún. kapcsolt munkaköröktől. (Tudvalevő, hogy praktikusán számos megyei gyivi-ben területgondozók dolgoznak, akik egy személyben családgondozók és nevelőszülői tanácsadók is.)

Szervezetileg a gyermek- és ifjúságvédelmi rendszeren belül, annak részeként gondolja a pártfogás elhelyezkedését (gyámhivatal). Ebből következően önálló pártfogói irodák létesítését nem tartja szakmailag jó megoldásnak.

Elmondta, hogy a fiatalok pártfogásának ágazati főhatósága, irányítója az NM kellene legyen és nem a BM.

Gáspár Károly a Népjóléti Minisztérium főosztályvezetője a gyermekvédelmi törvénytervezet jelenlegi állapotáról, a további szakmai egyeztetések szükségességéről beszélt. Szeretnék elkerülni egy olyan törvény bevezetését, melynek a végrehajtására nem kellően felkészültek az önkormányzatok, nincsenek államilag biztos forrásaik újabb

feladatokra. Ez utóbbi alkotmánysértő is volna, amennyiben az új feladat-ellátási kötelezettséggel nem párosulna ehhez rendelt forrásfedezet.

A továbbiakban nagyon is aktuális szociálpolitikai dilemmákról beszélt, példákkal illusztrálva a rossz megoldások okozta károkat, a vélhető hátrányokat.

A szociális piacgazdaság definitív és főleg pragmatikus programjával a közgazdászok és szociálpolitikusok régóta adósak, nem beszélve az eddigi kormányzatok ez irányú felelősségéről.

A munkáltatók számos területen

– de a szociális szférában feltétlenül

– már jó ideje szolidárisak a munkavállalókkal. Ezért könnyen belátható: ha a családi pótlékra jogosultság felső határa 17. 000,- Ft lesz, akkor a munkáltatók tömegesen fognak 16. 900 Ft-os bért megállapítani.

Az átgondolt szociálpolitikára mérvadónak tekintette azt a Bibótól kölcsönzött gondolatot, mely szerint árvizek után először a gátakat kell megerősíteni, újjáépíteni, s csak utána a tönkrement házakat.

Kimerítően elemezte a jelenlegi intézményes gyermekvédelem sajátos problematikáját. Eszerint a rendszer átalakítása jó ideig „kettős finanszírozást” igényel, mert az új ellátási formák (lakásotthonok) megteremtésével egyidejűleg fenn kell tartani a hagyományos otthonokat is. Az egészségügyben előbb kívánnak felszámolni kórházi ágyakat, mint ahogyan megteremtették volna a házi gondozás elvárható rendszerét.

Az NM 1996-tól évi 350 millió forintos keretet tervez a nagy intézmények kiváltására. A támogatás elnyerésére pályázati úton kerülhet sor, de természetesen a fenntartó önkormányzatok szándéka mellett azok anyagi kötelezettségvállalása is szükséges lesz.

Az állami normatíva várhatóan 1996-ban 270 ezer Ft lesz, ami figyelemmel az inflációra jelképes emelkedés a jelenlegi 245 ezer forinthez képest.

A statisztika szerint a nevelőszülők száma csökken és e sajnálatos tény magyarázata az elöregedésben keresendő. Hozzá kell tennem, hogy nem lebecsülendő tényező a családok ellehetetlenülése sem a nevelőszülőség kellő társadalmi és anyagi elismertségének hiánya miatt.

Sajátos zárt rendszerben gondolkodás jellemezte dr. Kisida Erzsébetnek (MKM Tanügyigazgatási Főosztály főtanácsosa) a gyermekvédelem az oktatás és a művelődés tükrében című előadását. E szemlélet nehezíti a tárca és a szakmák együttműködését.

A pártfogói munka hatékonyságának pszichológiai tényezőiről hallottunk érdekes előadást dr. Rókus-falvi Pál professzor úrtól.

Dr. Szabados János (ORFK Bűnmegelőzési Osztály) a fiatalkori bűnözés visszaszorításának lehetőségeiről beszélt. A hálátlan témából nehezen bontakoztak ki a tényleges lehetőségek, cselekvési praktikák.

Dr. Cseres Judit (ORFK) érzékletes és jól felépített előadását a D.A.D.A. programról már több alkalommal hallottuk és részletesebben is írtunk róla e lapban.

A konferencia vendége volt dr. Csizmár Gábor országgyűlési képviselő, aki hasonlóan Gáspár Károly előadásához társadalom és szociálpolitikai kérdéseket taglalt, központba állítva a népesség kor és munkaképesség szerinti kedvezőtlen összetételét.

Az előadások kevéssé, vagy egyáltalán nem érintették a hivatkozott jogszabályváltozások nyomán a pártfogókra váró többletfeladatokat (tárgyalás mellőzésével kirendelt pártfogó, ügyészi vádhalasztás).

Dr. Orbán István a MAGYIK elnöke zárta a pártfogói konzultációt, hasznosnak, eredményesnek értékelve a rendezvényt.

A résztvevők díjtalanul megkapták az egri szociálpedagógus képzés III. Módszertani Kézikönyvét, dr. Orbán István szerkesztésében..

A konzultáció szervezéséért köszönet illeti dr. Treiber Ottónét a MAGYIK szakmai kollégiumának tagját.

Molnár László